

"Melâikeler ise, onlarda mücahede ile terakkiyat yoktur. Belki herbirinin sabit bir makamı, muayyen bir rütbesi vardır. Fakat onların nefs-i amellerinde bir zevk-i mahsusaları var, nefs-i ibadetlerinde derecatlarına göre tefeyyüzleri var." Meleklerin makamları sabit ise feyizlerindeki dereceleri nasıl anlayabiliriz?

Meleklerin derecesi kesbi değil vehbidir, yani bu dereceyi kendileri kazanmıyorlar Allah veriyor. Allah, her bir meleği vazifelendirdiği konuma uygun bir şekilde bir makam ve dereceye göre yaratmıştır.

Mesela, arşa vekalet eden meleği arşa münasip bir derece ve makamda yaratırken, bir kar tanesine tavzif edilen meleği de ona göre yaratıyor. Bu yüzden bütün meleklerin derece ve makamları bir tarağın dişleri gibi müsavi değildir.

Meleklerin makamının sabit olması ile bütün meleklerin eşit bir derece ve makamda olması farklı şeylerdir; ikisini birbirine karıştırmamak gerekir. Meleklerde, Allah tarafından verilmiş olan derece ve makam artmaz ve eksilmez; ama bir meleğin derece ve makamı başka bir meleğin derece ve makamında üstün olabilir, bu bir mevhibe-i Rabbanidir.